

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izvenem
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnistvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 187.

V Ljubljani, v petek 17. avgusta 1900.

Letnik XXVIII.

Govor dr. poslanca Povšeta.

Kolikor je naš poročevalec mogel zabi-
lježiti, govoril je posl. Povše minulo nedeljo
na shodu v Radečah približno tako-le:

Po želji svojih volilcev in katol. polit.
društva prihajam med vas, da vam poročam
o državnem zboru. Obžalovaje moram takoj
izjavljati, da o plodnem delovanju ne bom
mogel govoriti, temveč našteval bom, kaj vse
je zaostalo, kar bi bilo v prid ljudstvu, in
kar bi se bilo tudi dognalo, ko bi v držav.
zboru vsa tri leta ne vladale tako žalostne
razmere.

V držav. zboru so se dogajali taki pri-
zori, da mora resnomislečega moža v dno
duše boleti, ko vidi, koliko je sovraštvo mej
narodni.

Z dovoljenjem presvetlega vladarja je
bivši ministerski predsednik grof Badeni iz-
dal jezikovni naredbi, kateri sta češkemu
narodu zagotovili isto mero pravic glede
jezika v uradih, kakor jo uživajo Nemci.
Toda ti, navajeni le gospodovati, uprli so se
z vso silo proti tej pravični, v zakonih za-
jamčeni naredbi in z divjo obstrukcijo so
onemogočili skozi dve leti vsako delovanje
v držav. zboru. Dosegli so, da je odstopil grof
Badeni in da se je grof Thun moral umak-
niti grofu Claryu, ki je preklical jezikovni
naredbi ter s tem sicer Nemcem ugodil, pa
tudi neizmerno oškodoval ugled države in
nje vlade, ker obstrukcija Nemcev je zma-
gala nad načelom enakopravnosti.

Da sem kot vaš poslanec stal v vrsti
istih, ki so branili jezikovni naredbi za Če-
ško in Moravsko, je umevno, ker bi le po
tej poti dosegli, da bi tudi nam drugim
slovenskim narodom morala dati vlada enake
pravice glede narodne ravnopravnosti v
uradih in šolah.

Da niso Čehi mogli mirno gledati, ko
jim je vlada preklicala dovoljene pravice le
na zahtevo nemške levice, je pač naravno.
Za nemško obstrukcijo je sledila češka.
Bivša desnica, v kateri so bili poleg Polja-
kov tudi vsi slovensko-hrvatski in nemški
katol. poslanci, ni mogla pridružiti se Čehom
v njihovi obstrukciji. Čehi so vzlic temu
strmoglavili Claryjevo vlado.

Načelnik sedanje vlade, dr. pl. Körber,
kaže sicer mnogo dobre volje, a premalo

potrebne odločnosti. Predložil je sicer načrt
jezikovnega zakona, ki pa naj bi veljal le
za Češko in Moravsko. Mi Slovenci nismo
mogli zadovoljni biti s tem zakonskim na-
črtom, ker nas popolnoma prezira. Mi bi
ostali še vedno v klesčah svojih narodnih
nasprotnikov. Nemci bi mogli še vedno go-
spodovati nad Slovenci na Sp. Štajerskem
in Koroškem, Lah pa i nadalje pestiti pri-
morske Slované. Toda ta jezikovni načrt
tudi Čehom in Nemcem ni ugajal. Sploh se
v celej tej borbi gre za to, ali naj še ostane
Nemcem predprava, da so hegemoni nad
slovenskimi narodi. Da se mi slovenski po-
slanci moramo upirati nemški hegemoniji,
to je naravno, to je naša dolžnost. Temu
mora vsak zaveden slovenski domoljub pri-
trditi.

Ker smo videli pri Körberju vsaj ne-
koliko dobre volje za pravičnost, skušali
smo naše češke zaveznike pridobiti, da
opuste obstrukcijo ter omogočijo redno pa-
lamentarno delo, katero tako silno potrebuje
naš narod, ki se mora boriti za svoj ob-
stanek in ki gmotno od leta do leta pro-
pada.

V zadnjem zasedanju prišlo je zopet do
skrajne obstrukcije, kar je dalo povod, da
je vlada zopet odslovila držav. zbor, dasi je
imel mnogo najvažnejših vprašanj rešiti. —
Sedaj rešuje vlada nujne zadeve s § 14. Re-
šitve čaka v parlamentu cela kopa važnih
državnih poslov. Celo prevažna nagodba z
Ogersko se je podaljšala le potom naredbe,
katera, kakor sploh vse naredbe, mora do-
biti naknadno odobrenje držav. zbora.

Sliši se, da se skliče državni zbor na
jesen. Toplo moramo želeli, da se prične
redno delovanje in da to omogočijo češki
poslanci, kateri so doslej tudi dokazali, da
proti njim ne moreta ne vlada, ne parla-
ment vršiti svoje naloge. Vlada pa naj od-
ločno postopa ter dovoli češkemu narodu,
kar mu gre. Našla bo gotovo opore dovolj
v raznih strankah bivše desnice, ako bo le
hotela resno zastopati načelo enakopravnosti.
Saj je predsednik držav. zbora dr. pl. Fuchs,
odličen član kat. ljudske stranke pred krat-
kim pred svojimi volilci izrekel se za enako-
pravnost vseh avstrijskih narodov. Ko bi
vodila ljudske zastopnike krščanska misel v
delovanju, kmalo bi bil mir mej narodi širne

naše države. Saj vidimo, da velik del nem-
škega prebivalstva zastopa klub nemške
katoliške stranke, ki neguje načelo, da so
tudi Slovani enakopravni in da se jim mo-
rajo dati njihove pravice. Ti torej ne bodo
ovirali pravičnih čeških zahtev. Poljaki jih
ne morejo zatajiti, v naš jugoslovanskih po-
slancih in z nami bratsko sodelujočih Ru-
sinih pa imajo odkritosrčne prijatelje. Zato
bi mogli slušati naš glas in na naše razmere
ozirati se, ki glasno zahtevajo parlamentarno
delovanje, katero je za nas edin kraj, koder
morejo ljudstva našega zastopniki povzdigi-
niti glas v obrambo teptanih naših pravic,
katere se nam kratijo v veliko kvar našega
narodnega razvoja.

Ko bi bilo parlamentarno delovanje mo-
goče, ne bila bi se izvršila taka nas poniže-
valna, žaleča ter naravnost izzivajoča ime-
novanja v sodni upravi, kakor se je to ravno
te dni zgodilo. Le da so nemškimi nacio-
nalcem na Štajerskem ugodili, izvršila so se
imenovanja proti nam, in važno mesto dr-
žavnega pravdnika v Celju oddalo se je
brez razpisa. Z boleščjo moram izreči, da je
Körberjev kabinet mene in tovariše, ki smo
ponovljeno slišali zagotovila, da hoče naše
zakonito vtelnjene pravice spoštovati, s
temi imenovanji trpko iznenadil. Če ne bo
parlament, doživeli bomo še mnogo takih
imenovanj, zato bi zanemarjali koristi na-
šega naroda, ko bi ne silili na zopetno redno
parlamentarno delovanje. Le na Dunaju v
državnem zboru je še mogoča prosta be-
seda osobito Slovence iz Štir-ke, Koroške
in Primorske, ker v domačih deželnih zborih
je za nje zaman sleherna beseda.

Omenjal sem, kako peša naše blago-
stanje. Ubožan narod mora podleči. Le do-
kler kaj ima, more se protiviti požrešnim
naklepom sovražnikov.

Zato moramo gospodarsko delovati in
okrepiti naše ljudstvo; v to pa je nam zopet
parlamenta treba.

Prevažno predlogo glede investicije imel
je državni zbor rešiti, po kateri bi se nad
400 milijonov kron določilo za gospodarske
namene, posebno za zgradbo novih pro-
metnih sredstev, med katerimi je že nad deset-
letja željno pričakovana velika svetovna že-
leznica v Trst, ki bi rezala lep del slovenske

zemlje na Koroškem, Gorenjskem in Go-
riškem.

Če sem se trudil za to progo, vezala
me je dolžnost, osobito kot sedanjega načel-
nika jugoslovanskega kluba, pa tudi kot vaš
zastopnik sem imel delovati, ker po tej ve-
liki železnici mora nehati monopol južne
železnice, ki ima najvišje vozne tarife. Ko
bo stekla projektovana železnica, morala bo
tudi južna železnica znižati svoje tarife in
tako bo ta velika nova proga posrednje tudi
vam v pomoč.

Bliža se l. 1903., ko bo treba obnoviti
trgovinske pogodbe s tujimi državami. Kako
potrebno je, da bodo zastopniki naših po-
krajnih mogli varovati svoje gospodarske po-
trebe, da se ne sklene zopet nesrečna in
zloglasna vinska klavzula, ki je omogočila,
da prihaja k nam laško vino po nizki carini
in dela konkurenco našemu poštenemu vin-
skemu pridelku. Cene naši živini so zadnja
leta zelo padle, zato bo morala vlada bolje
skrbeti pri obnovljenju trgovinskih pogodb
na naš živinski izvoz. Nujno potrebno je,
da se našim pridelkom z varstveno carino
zagotovi boljše cene in zabrani propad naše
kmetijske produkcije.

Kmetijski stan bide trd, skoro obupen
boj, ne le delavci, tudi lastniki naših kmetij
beže z doma v daljni neznani svet, ker rodna
zemlja zaradi obilnih stroškov in pičlega iz-
kupila za pridelke ne more dajati toliko, da
vrača delo trudaljubivemu gospodarju. Pre-
svitli vladar sam je v svojem prestolnem
govoru l. 1891 priznaval bedo kmetijskega
stanu in zato naročil svoji vladi, da predloži
državnemu zboru zakonski načrt, po kate-
rem se imajo vsi kmetovalci združiti v kme-
tijske stanovske zadruge, v katerih naj oni
odločujejo o svojih potrebah. Žal, deset let
bo že od tega, in vedno še ni rešen ta za-
konski načrt. Le preveč jerošov je, ki ne
morejo izpustiti iz svoje oblasti kmetijskega
stanu, boječ se, da bi se stanovsko združen
in organizovan kmetijski stan ojačil in izvil
iz njih oblasti. Tudi sedanja vlada je pred-
ložila tak zakonski načrt, zato je iskreno že-
leti, da se omogoči redno delovanje v dr-
žavnem zboru, in ena prvih skrbij kmečkih
poslancev bo morala biti ta, da se sklene
ta zakon, ki bo v veliko korist ubogega
kmetijskega stanu. Saj nas skušnje drugod

LISTEK.

O Levčevem „Slovenskem pravopisu“ in njega kritikah.

Spisal dr. K. Štrekelj.

(Dalje.)

Kaj pa imenuje on čisti knjižni jezik? Svoje narečje,
katero se samo z njegovim pravilom, kakor smo pokazali,
nikakor ne strinja. Ali pa sme on to narečje, v katerem
je pred njim pisal edini Volkmer, imenovati knjižni jezik?
Z isto pravico, kakor Daniko svoje narečje, bi smel iz-
dajati za knjižno slovenščino pisatelj „Duhoune branue“
svojo koroščino, ker je pred njim v tem narečju tudi že
nekaj izšlo. Toda kedo se temu ne bo protivil? Kadar
bomo začeli pisati na podlagi vzhodne štajersčine, tedaj
naj zahtevajo elavci izrekanje končnega *l* kakor sred-
njega! Po pravici pa se sme taka izreka zahtevati le tam,
kjer so tudi zapadna štajerska, kranjska in primorska na-
rečja zašla na isto pot, o čemer bomo še govorili. —

Tudi Metelka je hotel g. K. porabiti v dokaz, da
je *l* na koncu in pred soglasniki izrekati kakor srednji *l*.
Dotični citat na strani 7. Metelkove slovnice iz l. 1825.
se glasi:

„Den Fremden, die unsere Sprache lernen,
wäre zu rathen, dass sie die manchmal nur aus gramma-

tikalischer Rücksicht geschriebenen *l* sammt dem davor
stehenden Vocale immer rein aussprechen sollen, so werden ihnen
alle obige die Aussprache des *l* betreffende Regeln entbehrlich, und
sie haben dadurch nebst vielen andern Slaven auch einige Unter-
kriener auf ihrer Seite, als die Bewohner um Johannisthal, St. Veit,
Sittich etc., die das *l* in der Aussprache immer rein hören lassen.“

Iz tega je napravil g. K., izpustivši zlasti podčrtane
besede, to-le:

„Es wäre zu rathen, dass man das geschriebene *l* mit dem
davor stehenden Vocale immer rein aussprechen solle.“

Kar je nasvetoval Metelko tujcem, to je gospod K.
ročno razširil na domačine, nevedé, da je Metelkova trditev
o drugih Slovanih zvita iz trte, ker velika večina drugih
Slovanov ne govori *l*, ampak *l* ali njega reflekse (*æ*, *ø*, *o*),
in kar je, kakor sem že omenil, pač trditi tudi o nave-
denih krajih, zlasti Št. Vidu pri Zatičini, kjer govoré *l*.
Da se *l* „in den meisten Gegenden Krains in einigen
Fällen“ izreka kakor *ø*, to uči Metelko na str. 5—6 prav
obširno, naštevaje te primere v dveh skupinah, katerih
prva obsega končni *l*, druga pa predsoglasniški *l*. Tam
uči Metelko popolnoma to, kar Levec v Pravopisu,
in razlaga že prehod *l* v *u* s sličnim pojavom v roman-
ščini (*Aubin* iz *Albinus*). Samo gledé množnega roditelja
pristavlja na strani 7. opomnjo, zanimivo zatagadelj, ker
označuje srednji *l* z znamenjem za *l* (*lj*):

„Im Genit. plur. der Neutra und Feminina am Ende spricht
man meistens *l* für *l*: *dél* für *dél* von *dél* die Arbeit, *daril* für
daril, von *daril* Geschenk, *kobil* für *kobil*, von *kobila* die Stutte.“

Tujcem je dal Metelko zgoraj omenjeni svét ne za-
voljo *l*-, ampak zavoljo prememb, ki jih *l* provzročuje v
izrekanju samoglasnikov, stoječih pred njim; te premembe
so namreč po naturi povdarka preveč različne in zato bi
jih tujec, ki povdarka še ne pozná, ne mogel prav zadeti.
Metelko je dal torej ta svét iz sile; ako bi bil sam učil
svoje učence tako, bi jim ne bil podal nad eno stran
dolgega pravila za branje na str. 6. in nasl. —

Kaj naj pomenja citat, vzet ne vem iz katerega spisa
U. Jarnika:

„Čisti *l* sem slišal na koroško-štajerski meji. Baje se je uho
sosedov Nemcev in Italijanov ustrašilo čistega *l*, odtod morda pre-
govor: „Zabavljica je premenila *l* v *v*.“

mi je nedoumno; najbrž je g. K. tudi ta citat pokvaril in
polomil tako, da ni več ničemur podoben. „Uho sosodov
Nemcev in Italijanov“ naj se je vstrašilo čistega *l*-, kate-
rega je vendar vedno in povsod slišalo doma!!

Kakor Kopitarjevo mnenje, tako je prenaradil g. K.
tudi mnenje Štajerca A. Murka in mu podteknil stvari,
katerih Murko ne uči nikjer. Podvrgel mu je te-le besede:

„Es giebt ein reines *l* und ein moullirtes *l* = *lj*. Um uns
jenen Slaven, welche das *l* aussprechen, zu nähern
und uns und ihnen gegenseitig das Studium der
Grammatik zu erleichtern, weichen wir hier ab
vom Gesetze: Schreibe, wie du sprichst und
sagen: „Spreche, wie du schreibst.“

(Dalje sledi.)

uče, kaj se vse da po kmetskih zadrugah doseči.

Toda te morajo biti stanovske. Kakor sede v advokatskih komorah le advokati, v notarskih le notarji, v zdravniških le zdravniki, v trgovinskih le trgovci, zakaj bi ravno v kmetskih morali odločevati osodo kmetovo tudi drugi stanovi, kakor so žal v našem deželnem zboru letos naši preskrbni liberalni gospodje nameravali dati kmetstvu nekako jerobstvo. Naj oni le za se skrbijo, mi kmetovalci bomo že vedeli, kaj nam je treba v našo rešitev.

Pa tudi sami si moramo pomagati. Mi moramo napredovati v gospodarstvu, v živinoreji, sadjarstvu, za kar so prav posebno ugodne razmere v teh prijaznih krajih. Le glejmo v bližnji Boštanj, kako krasno vspevajo tam najzlahniša jabolka.

Zboljšati moramo našo vinogradništvo. Osebito priporočam zadrugo za izpečevanje mleka. Namesto žita, ki ima tako slabe cene, pridelujemo krmno, deteljo, s katero si bomo pomogli do boljše govede in od nje dobljeno mleko podelujemo skupno. Vsak mesec bo gospodar prejel lepe novčiče in se tako osvobodil, da ne bo mu treba delati dolgovi. V združbi je moč. Potem je še navedel zakone v obrambo poštene produkcije ter sklenil svoj govor s pozivom na delo, ker le trajno delo omogoči nam rešitev.

Politični pregled.

V Ljubljani, 17. avgusta.

Preosnova Koerberjevega kabineta. Včerajšnji dunajski listi objavljajo senačno vest, da namerava Koerber preosnovati svoj kabinet, in sicer tako, da namesti sedanje ministre-uradnike s parlamentarci. Ta izprememba bi se izvršila le tedaj, ako bi ministerski predsednik z dosedanjimi možmi ne mogel ustvariti rednih razmer v parlamentu. Vest ta je vsaj sedaj še precej zgodnja in dvomimo, da bi bila taka preosnova že sedaj v Koerberjevem načrtu, vendar pa ni izključeno, da bodo morda prisiljeni poseči tudi po tem sredstvu, ako se bodo izjalovila vsa druga.

Pogajanja mej vlado in Mladocheti se baje kmalu prično. Minister Rezek se v to svrhu poda v prihodnjih dneh v Prago, da stopi v dogovor z raznimi voditelji češkega naroda. Minister bo po Koerberjevem naročilu poskusil vsa mogoča sredstva, da odvrne Čeha od nadaljne obstrukcije, in bo za vse slučaje preskrbljen tudi s primernimi drobtinami. Tako poroča »Plzensky Obzor«, da se bliža ugodni rešitvi vprašanje glede ustanovitve češkega vseučilišča in da je pričakovati ugodne rešitve tudi glede sklicanja češkega dež. zbora. Temu pa bržkone ni tako, kajti vlada je sicer voljna že jeseni sklicati deželni zbor, a le pod tem pogojem, da tekoma zasedanja ne bo nikakih političnih debat posebno pa ne o jezikovnem vprašanju. Čehi pa neki s temi pogoji niso zadovoljni, vsled česar je prav malo upanja, da se snide dež. zastop že prihodnje jesen. Iz tega se pa da tudi sklepati, da minister Rezek ne more pričakovati posebnih uspehov pri svoji misiji.

Zunanji minister grof Goluhovski se je povrnil iz Pariza, kjer je obiskal ondotno svetovno razstavo in se kajpada razgovarjal tudi s francoskim zunanjim ministrom. Pri tej priliki se je baje prepričal, da stoji Francija sredi evropskega koncerta in da se absolutno ne loči od ostalih velesil. V Parizu delajo na to, da nobena velevalst ne bo zahtevala v Kini svojih posebnih koristij. Za našo monarhijo jim v Franciji pač ni treba preveč biti v skrbeh, ker vse velesile bolj zastopajo svoje koristi na kitajskih tleh, kakor pa naša velevalst.

Izpremembe v italijanski vladi. Rimski listi poročajo, da je novi kralj Viktor Emanuel uvel v občejanju z ministri in višjimi dvorniki mnoge radikalne izpremembe, ki sedanjim kabinetskim članom niso posebno všeč. V občejanju z ministri se ne glasi več mileji izraz: »Prosim vas, odredite to in to«, marveč »Želim, da se zgodi to in to«. Nekemu višjemu dvornemu uradniku, ki je hotel nekaj svetovati, je odgovoril kralj: »Ostanite vi na svojem, jaz pa na svojem mestu!« Ministri s tem niso posebno zadovoljni. Najbolj sta se pa baje

kralju zamerila minister a latere in pa vojni minister, ki se povodom zadnje nesreče na železnici nista niti pokazala. Prvi je baje pokazal tudi premalo enerzijske povodom umora Umbertovega. Listi sklepajo iz teh pojasnil, da pojmeta najprej ta dva moža, potem pa sledijo še nekateri drugi.

Nemški kancler knez Hohenlohe **zopet odhaja.** Iz Berolina dohaja dunajskim listom sledeče poročilo: Iz gotovega vira se poroča, da pritiskajo sorodniki kneza Hohenlohe z vso silo nanj, naj se čim prej umakne z dosedanjega mesta in naj gre v davno zasluženi pokoj. V političnih krogih se sodi, da se knez sedaj več ne bo upiral odločni zahtevi svojih sorodnikov in bo ustregel njih želji. — Nemški državni kancler je bil že večkrat »amtsmüde« in torej gotovi krogi tudi sedaj tej vesti ne morejo pripisovati posebne važnosti, akoravno ne more biti več daleč čas, ko se konečno kancler vendarle loči od toli priljubljenega mu mesta. Mož namreč ni več mlad in mnogi, večkrat daljši dopusti kažejo, da je potreben počitka.

Angleži in perzijski šah. Poročali smo, da perzijski šah ne pojde v London in da je že odpotoval v Bruselj, od koder nastopi pot proti domu. Tedaj smo tudi povedali, kaj je napotilo šaha do tega koraka. Možu samemu se je namreč zdelo čudno po obisku v Petrogradu obiskati tudi Rusom skrajno neprijazne Angleže. Sedaj so pa Angleži sami odkrili nov vzrok. Pravijo, da so šahu sami odsvetovali obisk, ker so se bali zamere v Afganistanu. Indijski podkralj jim je namreč sporočil, tako pravi sedaj angleška vlada, da bi bil emir Abdurrahman grozno nejevoljen, ko bi se šaha vsprejelo s kraljevskimi častmi. Ker se pa Angleži ravno sedaj tresejo pred emirom, so se torej v polnem oksegu ozirali na svarilo podkralja. — Dolgo so v Londonu stikali za primernim izgovorom, konečno so ga pa le našli.

Cerkveni letopis.

Zlata maša č. gosp. Jurija Sorca, duh. svetovalca in župnika na Krki, se je vršila v nedeljo, 12. t. m. zelo slovesno. Na predvečer je gorelo po župniji veliko kresov, z več krajev je gromelo streljanje topičev, hiše so bile razsvetljene, pred župniščem pa se je zbralo ogromno število ljudstva, da poslušajo podoknico, ki so jo zlatomašniku priredili cerkveni pevci in pevke. Zares krasno je bilo pred župniščem! Lepo petje, vmes pa pokanje in strel in umetalni ogenj in balončki. V nedeljo ob 10. uri je bil urejen sprevoz pred župniščem. Najprvo dolga vrsta mladeničev in deklet Marijine družbe, potem 22 duhovnikov, zadaj pa gosp. zlatomašnik, res da sivolasi, a sicer čvrsti na duhu in telesu — okrog in okrog pa ljudstva domačega in iz okolice skoro brez števila: to je bil veličasten prizor. Na pragu pred župniščem je podal g. H. Povše g. jubilantu v dar mašni kelih, ki so mu ga podarili za zlato mašo bivši kapelani. G. župan J. Zupanec je nato pristopil z novo mašno knjigo — darom mož župljanov. Mati županja se približa z rudečim pasom za g. duh. svetovalca, kupile so ga žene Krčanke. Samo ob sebi se umeva, da je bil vsak dar izročen s primernim nagovorom in sprejet z besedami srčne zahvale.

Posebno lepo pa je govorila koj nato v imenu Marijine družbe gđ. Jožefa Javornik. V vezani besedi ga je slavila kot prijatelja in varuha dorastle mladine ter mu podala v znak hvaležnosti zlatomašniški šopek. Sicer je pa družba Marijina — mladeničev in deklet — v svoji ljubezni iznašla še veliko lepše darilo g. zlatomašniku, darilo, ki ga je silno ganilo — nad 300 jih je ta dan skupno pristopilo k mizi Gospodovi.

Tudi šolarji niso zaostali; ljubeznivo in pogumno je podala F. Škufca g. slavljenca svez šopek cvetic, rekši, da ubogi šolarji kaj dražjega nimajo, a da bodo pridno molili za svojega g. duhovnega očeta. Dolg sprevoz se je sedaj pomikal v prostorno krško cerkev, ki je bila ta dan natlačeno polna G. govornik Jož. Novak nam je v jako lepem govoru povedal, da je g. zlatomašnik edini izmed svojih sošolcev, ki so bili v mašnike posvečeni dne 30. jul. 1850, dočkal petdesetletnico. Popisal nam je neumorno delovanje g. Sorca, kjerkoli je bil. Kaj pa je storil na Krki v 23 letih, to kaže cerkev zunaj in znotraj, to je znano vsem.

Delavnost g. zlatomašnika v šoli, v spovednici in na leci je bila vseskozi neutrudna, zato pa ljubimo, spoštujemo ter bodimo pokorni g. zlatomašniku in duhovnikom v obče.

Potem je g. zlatomašnik pristopil k altarju ter s krepkim in jasnim glasom zapel — zlato mašo. Mi pa smo se združili z njim v molitvi ter se Bogu zahvaljevali za dobroto, ki jih je prejel v dolgih 50 letih, pa ga tudi iskreno prosili, naj nam g. slavljenca še dolgo dolgo ohrani. Nebroj pisem od vseh krajev pa je prihla, da se tudi drugod spominjajo g. jubilanta.

Krška župnija je srečna, da ima tako zaslužnega dušnega pastirja, pa je ta znameniti dan tudi pokazala, da je hvaležna. Čim bolj dva trije nagajajo, tem bolj se oklepa vse, mlado in staro, svojega župnika. Slava takemu dobremu ljudstvu, slava gosp. zlatomašniku in daj Bog, da bi ga videli še bisernomašnika!

Sv. Jošt nad Kranjem, 14. avgusta. V soboto, 4. t. m. so premil. knezoškof dr. A. Bonav. Jeglič prišli na božjo pot v našo romarsko cerkev. Ob 1/6. uri zjutraj je slovesno zvonjenje v Šmartnu oznanjalo prihod iz Goričan, ob 7. uri so bili že vrh gore. Akoravno je pot precej strma, so vendar iz doline do vrha molili z duhovniki, ki so jih spremljali, sv. rožni venec. Nekoliko pod cerkvijo, pri »Puščavi«, jih je pričakovalo ljudstvo z domačim duhovnikom. V procesiji, glasno moleč sv. rožni venec, smo jih spremili v starodavno, nekdanj tako slovečo romarsko cerkev.

Po opravljeni daritvi sv. maše so imeli premil. kratek nagovor. Z ozirom na besede, zapisane v latinskem jeziku nad velikim altarjem, ki se glase: »Kdorkoli Boga tu prosi v stanoviti molitvi, njemu sv. Jošt izprosi milosti, katerih želi«, so omenili, da so že kot dijak brali te besede, ko so prišli z materjo sem na božjo pot, in da vsled obljube, takrat storjene, še vsaki dan molijo očenaš v čast sv. Joštu.

V lepih besedah so primerjali romanje na goro — s težavnim potovanjem v nebesa, in slednjič so priporočili ljudstvu, naj v tem svetišču moli zanje in za škofijo. Ko so vsi duhovniki opravili sv. mašo, so šli na svete stopnjice. Kleče so šli po vseh 28 stopnjicah molili so na vsaki dotično molitev, in jo pobožno poljubili.

Ta dan bo ostal vsem vedno v spominu. Premilostni so nam ne samo povedali, ampak pokazali, kako se mora opraviti božja pot. Vsem pa, ki so bili priča, je bil ta vzgled v spodbudo; objavimo pa te vrstice, da zvedo to tudi drugi, ki bodo obiskovali goro sv. Jošta.

Iz Tržiča Dne 16. t. m. nas je zapustil č. kapelan Ig. Nadrah in se preselil na svojo novo službo k sv. Jakobu v Ljubljano. Mnogih zaslug si je pridobil za časa svojega štiriletnega pastirskega delovanja v Tržiču.

Ustanovil je Marijino deklisko družbo in kat. izobraževalno društvo sv. Jožefa, ki se vedno lepše razvita. Baš to mu je nakopalo mnogo nasprotnikov.

V sredo, 15. t. m. so se zbrali udje v društveni dvorani, kjer so pričakovali gosp. predsednika. Najprvo se mu zahvali gospod podpredsednik v imenu odbora za njegov preobilni trud, ki ga je imel z društvom, in za njim se poslovi prav prisrčno Fr. Vidic v imenu društvnikov. Poslednji povdarja, da se hočejo vsi ravnati vedno po navodilih, katera so slišali ob raznih prilikah od njega, kazati svoje katoliško prepričanje povsodi in stati trdno in neomahljivo, naj se tudi zaganjajo viharji ob skalo društva sv. Jožefa. Zvečer pa mu je priredilo društvo krasno podoknico. Na stotine ljudstva se je zbralo pred kapelanijo. Okrog 1/9. ure so prikoračili društveniki z lampijoni in prižganimi svečami pred stanovanje, nato so pevci pod vodstvom g. organista in pevovodje zapeli tri pesmi. Še enkrat se je poslovil v imenu društva g. Fr. Ahačič, posestnik in tovarnar.

Poleg drugih zaslug je tudi ta, da je ustanovil podružnico sv. Cirila in Metoda za Tržič in okolico ter bil njen prvomestnik. Po njegovi inicijativi se je letos otvoril slovenski otroški vrtec, ki daleko nadkriljuje šultereinskega. — Prepričan naj bode g. Ig. Nadrah, da bode ostal v prijaznem spominu vseh dobromislečih Tržičanov.

Novo maše. Na veliko Gospojnico je bilo po Slovenskem več novih sv. maš, pa vse

so bile, kolikor zvemo, prav dobro obiskane. Na Štajerskem je v Kozjem slavil prvo sv. mašo nečak tamošnjega čast. kanonika gosp. Janeza Ev. Bosina, semeniščan mariborski č. g. Ivan Nep. Bosina, v Špitaliču pri Kojncih pa č. o. Leon Sivka, klerik staroslavne ormoškega samostana. Poslednjega je spremljal k altarju njegov redovni sobrat č. o. Valter Šmid, kranjski rojak.

V Poljanah je bila na Vel. Šmarna dan slovesno ustanovljena Marijina družba za dekleta.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 17. avgusta.

Cesarjeva 70letnica. Kranjski dež. zbor je letos dne 4. maja naročil dež. glavarju, da povodom cesarjeve 70letnice primernim potom izrazi udanostne čestitke v imenu cele dežele. Izvrševaje to naročilo je gosp. dež. glavar Oton pl. Detela včeraj osebno g. dež. predsedniku izrazil v imenu vsega prebivalstva neomahljivo ljubezen in največje spoštovanje do presvetlega vladarja s prošnjo, da to izjavo sporoči na Najvišje mesto. — Kranjsko veteransko društvo priredi prihodnjo nedeljo popoldne »Pri novem svetu« društveno veselico. Na Bledu bode jutri ob 10. uri slovesna sv. maša na otoku. Sploh bodo povsod jutri in v nedeljo slovesno praznovali cesarjevo 70letnico.

Osebnostna vest. Dvorni svetnik pri dež. vladi kranjski g. A. Schemerl je vložil prošnjo za umirovljenje.

Društvo županov za litijski okraj je imelo 15. t. m. v prijazni Temenici svoj ustanovni shod. Ob mnogobrojni udeležbi poslancev, županov in njih namestnikov je bil voljen šmartinski župan g. Breznikar za načelnika in dedendolski župan g. Omahen za podnačelnika. Splošno zanimanje se je pokazalo na prvem sestanku in utemeljilo upanje na blagonsni razvitek. Zajedno se je sklenilo ustanoviti politiško društvo za litijski okraj in izvolil se je pripravljalni odbor. Kakor kaže, se bode tudi Dolenjska probudila za uspešno politično delovanje.

S potevanja. Barcelona, 10. avgusta. Došli smo v Katalunijo. Prva večja kraja provincije sta Figueras in Girona. Na obeh straneh obdajajo dolino nizki griči, španskega kmeta vidimo orati že ob 1/5. uri zjutraj. Polje je menda rodovitno, podnebje pa ni zdravo, ker vlada v poletju mrzlica. Blizu Gerone so toplice Caldas de Malavella z gorkoto 35 stopinj C. Na bližnji postaji kliče sprevodnik: »Empalme dos minutos!« — kolodvorski vratar pa nateguje zvonec, katerega kembelj ima pripet na dolgi vrvi. — V Barceloni slab sprejem. Tu je živele nekdanj mnogo svetnikov, sedaj biva mnogo rokavjačev. Nosač je računil od prtljage tri pesete (približno tri krone avstrijske veljave) za 20 minut dolgo pot. S tovarišem sva mu žugala s policijo, slednjič se pa udala in mu plačala. Pesete imajo tako slabo veljavo, da je je metal gavgar pričo naji po kamenitem tlaku, ali imajo glas po srebru. Popoldne je prišel policijski agent z opomnjo, naj se varujeva barcelonskih barab. — Montserrat, 10. avgusta. Na progi Barcelona - Zaragoza, 51 km. od Barcelone, je postaja Monistrol. Od tu se mora korakati poldrugo uro v strmo skalovje, kjer so sezidali v predavnih časih glasovito cerkev v čast Materi božji z imenom Montserrat. Kdo bi preštel vse imenitne potnike, ki so priromali v to gorsko samoto! Izmed svetnikov, bivajočih tu dalj ali manj časa, se bero na posamnih celicah (apostasos) imena: sv. Izidor, sv. Florentina, sv. Leonard de Porto Mauricio, sv. Fulgencij, sv. Milan, sv. Ludovik, sv. Benito, sveti Alojzij Goncaga, sv. František Borgia, sveti Ignacij Loyola itd. Znamenit je posebno zadnji, ki je došel tu sem kot vojak ter obesil orožje na oltar, da posveti svoje nadaljno življenje edino časti božji. — Vreme je ugodno, listi pišejo o njem dne 9. avgusta: Las temperaturas fueron las siguientes: Máxima al sol 36.4°, máxima a la sombra 28.1° C.

Iz Dobropolj se nam poroča: Dne 25. maja t. l. je pobila deloma toča v nekaterih vaseh. 19 posestnikov iz Malevasi je dobilo podpore v obliki odpisa zemljiških davkov za l. 1900 znesek 1 krono 84 vinarjev, prosim berite: Eno krono štiriinosemdeset vinarjev. Nekaj

teh posestnikov je od takrat še pogorelo. Največji posestnik dobi »levji del« 58 vinarjev. Ker ostali z velikansko podporo 1 krono 26 vinarjev ne vedo kam, prepustili so celo svoto na razpolaganje finančnemu ministru, da se ne razruši ravnotežje avstrijskih financ, ki jih je bil uredil Dunajski Jewski.

Musica sacra. V proslavo 70. rojstnega dneva Nj. Veličanstva pontifikalna masa v stolni cerkvi v soboto 18. t. m. ob 10. uri: Vokalno mašo »O clemens« zl. dr. I. Benz, graduale A. Foerster, ofertorij K. Ett, Te Deum dr. F. Witt.

Kmetijska društva na Kranjskem so raznim krogom trn v peti. Vsak najmanjši nedostatek razbodbajo v svet kot svetovni dogodek, kot katastrofo, da vzbujajo nezaupnost pri ljudstvu ter povzročajo večkrat nepotrebne preiskave in velike kazni. Namen je prozoren: s kaznimi in visokimi davki hočejo zatreti gospodarsko organizacijo. Tako je nekje revna ženica kupila kosa krompirja za seme. Društvo je moralo plačati 100 gld. kazni, ker ženica ni imela toliko novcev, da bi ob enem plačala članarino. V ljubljanski okolici je nedavno na sestanju nad upravitelj kmet. društva izložil pred prodajalnico kose na ogled. Okr. glavarstvo je naložilo 40 kron kazni. Neka mlekarica je dobila od vlade 600 gld. podpore, a približno toliko so ji nabili davka. Neko kmet. društvo je imelo nad 200 gld. čistega dobička, a davka 300 gld. itd. itd. Dobro vemo, zakaj se to godi; skrbeli pa bomo tudi, da se vse to pojasi na pristojnem mestu.

Nekaj pritožb z Bleda. Poročajo nam: Na Bledu smo srečno brez godbe. Po dolgih prošnjah posrečilo se nam je dobiti vojaško godbo za nedeljo, da bomo vsaj mogli praznovati cesarjevo slavnost. Potem bomo zopet brez nje! Sedanji zdravski odbor se sicer pošteno trudi v tem oziru, vsa znamenja pa kažejo le, da bomo ostali brez zdravške godbe. Ljubljanska mestna godba — glej, da boš mogla igrati vsaj že prihodnje leto! — V soboto imamo tudi slavnost v »Curhausu«, katero pa — v soboto privatno, v nedeljo oficijelo — prireja izvestna gospoda kar na lastno pest. Mi sicer nimamo ničesar proti temu, če se cesarjev god slavi dvakrat, to nas kot dobre patrijote seve le veseli, odločno pa moramo protestirati proti načinu priredbe. In to na adresu zdravškega odbora, ki je — kakor se govori — sedaj v odločnih slovenskih rokah. Sodimo, da mora biti zdravška dvorana tukaj le, kedar se priredi kaka oficijelna reč, ali če to ne, vsaj kedar imajo pristop vsi zdravski gosti. Imenovano slavnost pa priredi peščica Nemcev s sodelovanjem slovenskega pevskega zbora. Najprej bo koncert — proti vstopnini; pristop ima vsakdo. Potem pride pa ples, na katerega imajo pa pristop le povabljeni. Pripomniti moram seve, da igra pri plesu godba privatnih gospodov iz prijaznosti — toda: ali ne bi našli ti gospodje s svojimi povabljenimi prostora v privatni hiši ali najeti gostilni? Odločno moramo namreč protestirati proti temu, da bi bil »Curhaus« gostilna, katero sme gostilničar poljubno oddajati; saj vendar lahko na ta način pride do kolizije s celim blejskim slovenskim občinstvom. Sploh se na Bledu Slovence, ki so koncentrirani večinoma na Mlinem, deloma pa bivaajo bolj oddaljeni od jezera, po nepotrebnem žaljivo prezira. Zabave se prirejajo v »Curhausu« kar na povelje nekkih gospodov, naznanjajo se pod firmo »fest-comité«, nemški plakati se pa nabijajo le v bližnji »Curhaus« itd. Ali zdravška komisija nima sredstev, da bi okrcala take preširneže po prstih? Ali se ne more najemniku pojasniti, da ima zdravška komisija v »Curhausu« le še več govoriti, nego dunajski židje in njih ljubljanski prijatelji? — Čemu plačujemo potem tudi Slovenci zdravško takso; naj si omenjena gospoda prireajo svoje zabave za svoj denar! Pisec teh vrstic bom predlagal v slovenskih krogih ustavljenje plačevanja takse, če pojde tako naprej! Bomo pa štrajkali! Ali je to degradiranje »Curhaus« v privatno zabavišče, kjer si gotova gospoda dajo zaigrati od ciganov, kedar se jim zdi, ne da bi na Mlinem o tem kaj vedeli, n. pr. v sredo popoldne. Ali je to degradiranje posledica tega, ker najemnik »Curhaus« ne ume svojega stališča, ali

pa je vse to še vedno posledica vpliva na zdravsko komisijo od druge strani? Še malenkost naj omenim. Zakaj namreč pri tem ali onem promenadnem koncertu v »Curhausu« ni nikjer najti slovenskih časopisov, če prav je najemnik na-nje naročen; ali se pri tako »slovesnih« prilikah nalašč poskrijejo? Menda vendar ne? Mogoče pa je vse to tudi; saj se je pred leti na neki slavnosti v »Curhausu« izrazil neki nemški žid: »Aber das ist unerhört, dass wir uns das bieten lassen, dass hier auch windisch gesungen wird!« Bog vé, če ne bodo v soboto slovenski pevci zopet kaj takega čuli? Sicer se pa Slovincem prav godi; kako že govori Koseski: »Kdor zaničuje se sam...?« Jaz sem z Bledom obračunal; želim le, da ne bi zadela enaka usoda tudi divnega Bohinja. »Caveant consules«, dokler je čas.

Nadvojvoda Franc Ferdinand, avstrijski prestolonaslednik, biva sedaj s svojo soprogo, kneginjo Hohenberg, na Koroškem. Nad Löllingom ima velik lov. Dne 7. t. m. je ustrelil deset jelenov. Ob nedeljah se na planini tudi mašuje. Prišla je tja tudi mačoha nadvojvode, nadvojvodinja Marija Terezija in nje brat.

Nižja gimnazija v Ljubljani se končno venderle razširi s prihodnjim šolskim letom v višjo gimnazijo. Dotično ministersko odredbo ima že v rokah dež. šolski svet.

Za mestne reveže je kranjska hranilnica povodom cesarjeve 70 letnice darovala 2000 kron.

Talijo za rešitev življenja 52 kron 50 vin. je dobil Alojzij Ahac, dijak v Kočevju, ki je dne 18. julija rešil iz vode Jos. Lo serja.

Idričani na Žalostni gori. Poroča se nam: V soboto popoldne pride gospod katehet iz Idrije in kakih 80 ljudi na božjo pot na Žalostno goro. Duhovno opravilo bodo imeli v nedeljo zjutraj ob 6. uri na Žalostni gori in ob 10. uri bode shod pri sv. Ani. Nudi se posebno pripravna prilika tudi romarjem iz Ljubljane, ker pride vlak zjutraj na postajališče Preserje ravno ob pravem času, da se že lahko udeležijo šeste maše.

Na dolenski Triglav. Veliki kumski shod vrši se letos dne 24., 25. in 26. t. m., prične se torej ravno na sv. Jerneja dan. Tudi za turiste je sedaj vsaj v toliko prekrbljeno, da je dalo slov. plan. društvo pota na Kum dobro in natančno zaznamovati, s čimur bo gotovo ustrezno vsem prijateljem krasnega razgleda.

Ljubljanske novice. Rokovnjači na Golovcu. Po Golovcu se klati tatinska družba. Včeraj je pripovedovala iz Orle se vračajoča ženska, da je naletela na tri moške, ki so sedeli v utici, spleteni iz vej. Imeli so pri sebi neko grdo baburo, ki jim je kurila in pekla zajce. Pri utici je bilo tudi več oskubljenih kokošij. Žensko iz Orle so možje povabili na malico, a ona se jih je tako ustrašila, da se je vsa tresla. Vprašala je možje, če gre po pravi poti v Ljubljano. Jeden moških ji je pokazal napačno pot in začel teči za njo. Posrečilo se ji je uiti ter je dogodek naznanila policiji, ki pa doslej ni mogla zajeti golovških rokovnjačev. Posestniki pod Golovcem, ki nimajo psov, se pritožujejo, da jim je zginilo mnogo kokoši. — Konj splašil se je včeraj Iv. Mandelju na Starem trgu in divjal po sv. Jakoba trgu. Na trgu sv. Jakoba se je nekemu delavcu posrečilo konja ustaviti. — Našel je Jože Lukman zlato uro z verižico, o kateri smo včeraj poročali, da se je zgubila. Stvar se dobi pri g. Jurkoviču, posestniku in gostilničarju pred škofijo. Nekdo drug je pa našel v frančiškanski cerkvi ročno denarnico, v kateri je bilo 16 K denarja in srebrna ženska ura. — Neznana tat ukradla je portirju pri Lloyd Fr. Valentinčiču štiri petake. — »Sladko vince piti, to me veseli« je pel včeraj v neki tukajšnji gostilni Alojzij Korenčič. Ko se je vinca že precej nabral, podal se je domov proti Illovcu, a na Karlovski cesti mu je pričelo postajati vroče. Mož je slekel jopič, vrgel ga čez ramo in pel veselo naprej pesem o sladkem vincu. A veselje ni trajalo dolgo. Ko je hotel jopič obleči, zapazil je, da je iz jopiča zgubil denarnico, v kateri je bilo 260 K v petakih in desetakih. Denarja mož sedaj seve še ni dobil, pa tudi pesmi o sladkem vinčku ne poje več.

Sprevodnik ponesrečil. Sprevodnik južne železnice, 34 letni Valentin Slavec, rodom z Vrhnike, bivajoč na Greti pri Trstu, je predvčerajšnjim vozil z vlakom, ki odhaja ob 4. uri 35 minut v Kormin. Pred postajo Miramar je zdrsnil s praga voza ter padel tako nesrečno, da so mu kolesa zdrobila peto. Razven tega je dobil več manjših poškodb. Ponesrečenca so prepeljali v tržaško bolnico.

Poroka. Pri Sv. Janžu na dravskem polju se je poročil gosp. dr. Fr. Peitler, sodnijski pristav v Kozjem, z gospico Marico Hrenovo, hčerko tamošnjega nadučitelja.

Novo sodiško poslopje. Za sodišče in davkarijo v Radgoni iščejo pripravnega prostora za zgradbo novega uradnega poslopja. Nekateri hočejo, da bi se sodišče in davkarski urad premestila k Sv. Juriju ob Ščavnici.

V Konjicah je, kakor se nam poroča, več ljudi zbolelo za legarjem. Pojavil se je tudi slučaj »cholera nostras« ali griža, ki pa nikogar ne vznemirja.

Štjarske novice. Č. gospod vojaški kapelan Jakob Tajek je imenovan stalnim učiteljem na mariborski vojaški šoli. — Ogenj je uničil zadnji petek poslopja Jakoba Cučeka, Terezije Godec in Marije Bregant v Slivnici. Ogenj je provzročila strela. — Slomšekove slavnosti bodo v nedeljo v št. Andražu pri Velenji, pri Sv. Antonu v Slov. goricah, dne 26. avgusta pa priredi Slomšekovo slavnost čitalnica v Slovenski Bistrici.

V črnomaljski okr. šol. svet sta kot zastopnika učiteljstva izvoljena Fr. Šetina iz Črnomlja in R. Megušar iz Podzemlja.

Vodna zgradba. V svrhu zgradbe na levem bregu Bistrice pri Mekinah se bode komisijski ogled vršil 27. t. m.

Koroške novice. Razpisane so do 30. septembra župnije: Knezovo, Libeliče in Strmec. — V osojskem jezeru se je sam utopil gostilničar H. Jamnig iz Gradca. — Šestletni sin pekoveškega mojstra Falknerja je pal po stopnicah v novi meščanski šoli in si prebil črepijo. — Preč. gospod prošt Lovrenc Serajnik je 9. t. m. praznoval v Tinjah svojo 92letnico. Koroški Slovenci so se o tej priliki poklonili svojemu starosti po deputaciji odličnih mož.

Razpis nagrad. Uredništvo »Dom in sveta« razpisuje dve nagradi: 1. Za dve dobri povesti, ki naj obsegata približno 3½, do 3 tiskane pole »Dom in sveta«, dve nagradi po 200 kron. 2. Za dobro povest (roman) v obsegu 7—8 tiskanih pol nagrado 500 kron. Rokopisi se naj po običajnem načinu pošljejo uredništvu do 8. grudnia t. l.

Aretovani detektiv. Iz Voitsberga na Štajarskem: V tukajšnji grad Greissenegg je prišel te dni mlad nepoznan mož, ki se je lastnici gradu predstavil kot detektiv iz Gradca ter pokazal tudi razne dokumente. Hotel je, da mu gospa pokaže svoj denar, ker so baje nekatere tvrdke v Gradcu od nje dobile ponarejen denar. Gospa mu je pokazala blagajno in tujec ni preiskal samo denarja, ampak tudi natančno preiskal trdnost blagajne ter celo vpraševal, kedar gredo ljudje v Gradu počivat. To je vzbudilo sum, in ko je gospod detektiv odšel, poslali so domačini za njim orožnika Orožnik Jakob Černšič je radovednega detektiva skoro dobil v pest ter našel pri njem ostro nabasan revolver in več bodal. Takojšnja preiskava je dognala, da je orožnik Černšič dobil v pest tička, katerega so že dolgo iskali, ker je sumljiv, da je član anarhiške družbe. Aretovani detektiv — anarhist je star 18 let in se piše Ferdinand Lew.

Zadružništvo na Hrvatskem. V Križevcih na Hrvatskem so otvorili predvčerajšnjim konsumno zadrugo. Društvo ima že 250 članov. Zadruga je naperjena proti židovskim trgovcem.

Prijet tat. V Karlovcu so prijeli 52 letnega Ivana Drgana, rodom iz sv. Petra v okolici novomeške, ker je polagoma pokradel iz vojnega skladišča raznih stvari za okoli 1000 kron. Ukradene stvari je nosil k Margareti Rudman, ki stanuje v Karlovcu in je doma iz Rozalnice pri Metliki.

Čudna ustanova. Iz Prage se poroča, da je vdova po dvornem svetniku Uhereku založila 1200 kron za ustanovo, katere obresti

se vsako leto izplačuje prosilcu, ki ni star več nego 18 let in je vsaj pol leta sedel v ječi radi kakega političnega pregreška. Pripadati mora prosilec stranki, ki ima slučajno večino v deželi. Vabljava ta ustanova ni. Da se dobi 72 kron, se mora presedeti pol leta.

Društva.

(Vodstvo »društva za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani«) vabi k izvanrednemu občenemu zboru v zbornico II. mest. deške ljudske šole na Cojzovi cesti dne 24. avgusta 1900 ob pol 7. uri zvečer, da se odbor v novi voli in konstituira, ker se radi nesoglasja nastalega na zadnjem rednem občenem zboru dne 30. junija t. l. odbor ni mogel konstituirati. Ako bi zbor ne bil sklepčen ta dan, sklicuje se tem potom v novi osem dni pozneje ob istem času in na istem kraju. Društvo za »zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani«, dne 17. avgusta 1900.

Predsednik: Merk.

O gospodarskem položaju hišnega posestva v Ljubljani

oziraje se sosebno na državno potresno posojilo iz leta 1895.

Predaval društveni odbornik dr. V. Gregorič na shodu I. društva hišnih posestnikov v Ljubljani. (Konec.)

Okoli 140.000 gld. na leto bi morali hišni posestniki pri obrestih več plačevati, če bi država vrnitev posojila v polnem obsegu izterjevala. Že poprej smo vzeli kot vrednost hiš v Ljubljani vsoto 18.659.744 gld. Ta znesek bi torej donesal 473.977 gld. čistega dohodka ali 2,05%. Ta bremena bi se vsako leto le za 3% obrestni anuitete od 18.977 gld. = 569 gld. zmanjševala. Iz tega je razvidno, v kakem položaju bi bili hišni posestniki v Ljubljani, če država ne dovoli najdaljše olajšave.

Iz te razstave je razvidno, da je država dovolila hišnim posestnikom v Ljubljani brezobrestnega posojila . . . 1.662.070 gld. 3% posojila 284.700 »

Do sedaj smo vpštevali pri izračunjevanju poprečne obrestne mere hiše v Ljubljani obremenjene in ne obremenjene skupaj ter jih presojevali glede na njih skupne dohodke in izdatke.

Če se je že pri tem pokazalo tako nizko obrestovanje, koliko bolj neugoden postane račun, če upoštevamo samo one hiše, katere so dobile po postavi iz leta 1895. kako posojilo, ter bi ga morale prirediti vračevati prihodnje leto, t. j. s 1. jan. 1901.

Dohodki z državnim posojilom obremenjenih hiš po odbitku 15% vzdrževalnih stroškov 433.035 gld.

Izdatki:	
1. obresti od 3.732.966 gld. zasebnega dolga	177.966 gld.
2. 6½% anuiteta državnega posojila 1.662.070 gld.	110.803 »
3. 6½% anuiteta 3% posojila 284.700 gld.	18.974 »
4. 3% od 284.700 gld.	8.541 »
5. davki in davčine	152.664 »
Skupni izdatki	468.948 gld.
Dohodki	433.035 »

Ostane toraj nepokritih 35.913 gld.

Po potresu prizadeti hišni posestniki, ki so dobili državno posojilo, bi morali torej na dohodke svojih hiš doplačati 35.913 gld. na leto, ako bi država izterjevala po postavi vračevanje posojil.

Ako računamo kot vrednost teh hiš znesek 6.000.000 gld. in bi država popolnoma odpisala potresno posojilo, sestavi se račun glede dohodkov in izdatkov sledeče: Dohodki 433.035 gld. Izdatki po odpisu državnega posojila 330.630 »

Čisti dohodek 102.405 gld.

Iz tega je razvidno, da donesajo te hiše vrednosti 6.000.000 gld. čistega dohodka 102.405 gld ali 1,7 odstotkov.

Hišni posestnik mora, če nima še postranskih dohodkov, poginiti, ker od dohodkov svoje hiše ne more živeti. Računi bodo pa prihodnje leto, ko bodo morali oni hišni posestniki, ki so bili le za nekaj let od hišnega davka oproščeni, v polni meri zopet plačevati hišni davek, popolnoma drugače izgledali.

Predležeti računi so bili sestavljeni na podlagi davčnih predpisov za leto 1899 in 1900.

Toda ne samo hišni posestniki ljubljanski, tudi naša občina sama je bila vsled potresne katastrofe iz leta 1895 hudo prizadeta. Dobila je državno posojilo v znesku 500.000 gld., katero bo morala vračevati kakor drugi zasebni hišni posestniki v 15letnih anuitetah. Dobila je 50.000 gld. za prvo popravo javnih občinskih poslopij in pa 450.000 gld. kot 30dostotno posojilo v regulacijske namene. Od teh 500.000 gld. bo torej treba plačevati skupaj 46.832 gld. na leto.

Če bi torej občina ta znesek vračevali morala, bi bilo treba ali izvanredne izdatke vsako leto izdatno skročiti ali pa občinsko doklado zvišati.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 17. avgusta. Povodom svoje 70letnice bode cesar jutri pomilostil 56 kaznjencev in sicer 37 moških in 19 žensk.

Celovec, 17. avgusta. Kandidat za deželnozborski mandat v okolici beljaški je od nemške strani postavljen Jurij Teppner.

Gorica, 17. avgusta. Ravnokar so aretovali iz Amerike došlega anarhista Karla Brochi-ja, ki je doma v Veroni. Vršila se je preiskava na njegovem domu, o kateri pa policija strogo molči.

Zader, 17. avgusta. Kakor javlja „Narodni List“, bode te dni predsednikom dalmatinskega dež. zbora imenovan dr. Ivčević.

Brno, 17. avgusta. Tu se vrši prihodnjo nedeljo shod za jednotno postopanje Čehov na Češkem, Moravskem, Sleziji in Nižji Avstriji.

Krakov, 17. avgusta. Slavni samostan božje poti v Czenstohav je v plamenu.

Vratislava, 17. avgusta. V drugem četrtletju tekočega leta je bilo iz tukajšnjega okraja izgnanih 23 avstrijskih podanikov.

Rim, 17. avg. Sedaj se poroča, da je pri pogrebu kralja Umberta bil bivši ministerski predsednik od kralja Viktorja Emanuela popolnoma preziran. S tem je hotel baje novi kralj sistemu prejšnje vlade pokazati nezadovoljnost.

Padova, 17. avgusta. Tu je hotel zaklati neki anarhist nekega kavarnarja, ker ga je kavarnar svaril, naj ne odobruje kraljevega umora.

Rim, 17. avgusta. Vsled dobljenih ran pri zadnji nezgodi na železnici je večeraj umrl misijonar P. Vannutelli, brat kardinalov.

London, 17. avgusta. Princ Valeski je večeraj odpotoval v Cronberg. Da se izogne atentatu, ni bilo o odpotovanju princa v javnosti nič znanega.

London, 17. avgusta. v Belfastu se je pojavil 15. t. m. zjutraj pretep mej katoliki in protestanti, ki se je minulo noč obnovil. Porušenih je nekaj prodajalen. Policija ni bila kos svoji nalogi.

Newjork, 17. avgusta. V Lake-Christie v Južni Karolini je 5000 belokožnikov napadlo zamorce, da se maščujejo nad umorom nekega policijskega uradnika. Policija je ukrotila napadnike. Ranjenih je bilo 320 nemirnežev, veliko pa aretovanih.

London, 17. avg. Reut. urad poroča iz Krügersdorpa 15. t. m.: Dewet se nahaja sedaj onstran Wandersdorpa in je na poti proti severu, da se združi z Delareyem. Ta je sedaj v Rustenburgu. Kitchener in ostali generali zasledujejo Deweta.

London, 17. avg. Reut. urad poroča iz Tifelaara 15. t. m.: General Buller je došel 20 milj južno od Wontfonteina, ne da bi zadel ob resen odpor. V bližini se nahaja 800 Burov s šestimi topovi.

Vojska na Kitajskem.

Mejnarodne čete so po najnovejših virih srečno dospole do Pekina. Kitajski poročevalci v Či-Fu celo trdijo, da je armada že v glavnem mestu in da so rešeni poslaniki. Ako se te vesti uresničijo, je glavna akcija evropskih velesil s tem že končana in se v kratkem prično pogajanja mej Li-Hung Čangom in zastopniki interesovanih velesil, ki seveda ne bodo tako naglo završena.

Da so mogle evropske čete tako naglo dospeti na svoje mesto, je pač vzrok to, da so se Kitajci nekako poskrili pred njimi. Generali Tungfuhsiang, Ma in Chung so imeli 40.000 mož, a se po odločilni bitki pri Yangtsunu niso upali nikjer postaviti resno v bran, tako da je armada povse neovirano prodirala dalje in dospela v Pekin res v dobrem tednu.

Pred pekinškimi vrati se je bil skoro gotovo precejšen boj, v katerem pa Kitajci niso mogli vztrajati in so se bržkone kmalu umaknili.

O položaju v Pekinu ter o zadnjih dogodkih smemo bržkone v kratkem pričakovati obširnih poročil.

Berolin, 17. avg. (C. B.) Wolffov urad poroča iz Shanghaja 16. t. m.: Iz Tsinanfu poročajo verodostojni viri, da so mejnarodne čete po dohodu v Pekin osvobodile poslanike in tujce. Cesarica-vdova je pobegnila, tudi bivališče cesarja Kwangsü je neznan.

Kolonija, 17. avgusta. V tukajšnjih političnih krogih se sodi, da so mednarodne čete res že došle pred Pekin, a kako bodo prišle v Pekin je še vprašanje. Uradne kitajske vesti potrjujejo, da so mednarodne čete pred Pekinom. Li Hung Čang je prosil cesarico, naj se ne ustavlja mednarodnim četam, ako hoče Kitajski dobro.

Dunaj, 17. avg. „Pol. Corr.“ objavlja brzojavko nemškega zastopnika v Pekinu, katero je vlada v Berlinu na prošnjo pl. Rosthorma sporočila tudi na Dunaj. V tej brzojavki se glasi, da je Li-Hung-Čang pooblaščen pričeti pogajanja z velesilami. Zastopnik pravi, da ta pogajanja ne smejo zavleči akcije velesil za osvobojenje tujcev v Pekinu. Položaj je od 15. m. m. nespremenjen. Kitajci še vedno obnavljajo napade.

Rim, 17. avg. Iz Taku poročajo 15. t. m.: Sem je došel ruski polk, ki bo skrbel za zvezo mednarodnih čet s pristanom. Japonski admiral javlja, da so Evropejci 12. t. m. zasedli Tung-Hao. Vsak čas je pričakovati napada na Pekin.

Rim, 17. avgusta. Italijanski poslanik v Pekinu poroča 9. t. m.: Kitajska vlada je poslanikom oficijelno naznanila, da je poverila Li-Hung-Čanga z mirovnim pogajanjem. Kitajci so obnovili napad na angleško poslaništvo.

Newjork, 17. avgusta. „Journal“ objavlja brzojavko poročevalca v Či-Fu 14. t. m., ki se glasi: Zvedel sem iz zanesljivega kitajskega vira, da so mejnarodne čete minuli ponedeljek došle pred Pekin.

Washington, 17. avg. Li-Hung-Čang je prosil tukajšnjo vlado, naj mejnarodne čete ostanejo pri Tung Čou in naj ne prodirajo naprej.

Shanghai, 17. avgusta. Govori se, da odide v kratkem 20.000 Japoncev na Korejo.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.—C.

(Dalje.)

Čitatelj se spominja onega nesrečnega Egidia, ki je bival zraven samostana, v katerem je bila uboga Lucia; povemo mu naj, da je bil eden izmed najboljših in zaupnih neznančevih pomagačev. Zato je neznanec tako hitro in odločno obljubil. Ko pa ostane sam, začne se kesati, da je zastavil svojo besedo. Delj časa ga je namreč že vest pekla ali vsaj gnusile so se mu njegove pregrehe. Vse, ki so bile nakopičene ne na njegovi vesti, ampak v njegovem spominu, stopile so mu pred oči povečane in grozne, ako se je pripravil na novo pregreho. Nadležno breme je vedno rastlo. Pri prvih zločinih je bil nekako nejevoljen, a premagal se je; mržnja, ki je že izginila, se znova vrne. Od začetka je njegova duša verovala v dolgo, negotovo bodočnost, je brezskrbno se zanašala na telesno moč. Sedaj pa so mu misli na bodočnost postale nadležnejše nego misli na prošlost. Postarati se? Umreti? In potem? — Podoba smrti nam sicer v smrtni nevarnosti pred sovražnikom podvoji pogum, vdahne neko besno jezo; a ista podoba smrti je neznanca sredi tihe noči, v varnem njegovem gradu, mučila. Ni mu grozil s smrtjo umrljivi sovražnik; ni je mogel odbiti z boljšim orožjem in spretnejšo roko; prišla bode nepozvana. Bila je mogoče še daleč, a bližala se je vedno. V tem, ko se je neznanec prizadeval vsako misel na njo udušiti, približevala se je vedno bolj.

Izprva so ga pogosti vzgledi, nepretrgani prizori nasilstva, maščevanja, umorov bodrili in vspodbujali, in tako je lahko tudi umiril svojo vest. S časom pa ga začne mučiti zmedena grozna misel, da ima vsakdo svojo voljo in neodvisno razsodnost. Ker vidi, da se je ločil od drugih navadnih hudobnežev, čuti se nekako osamljenega, zapuščene. O Bogu je slišal govoriti, a živel je dolgo časa, kakor bi ga ne bilo; ni ga tajil, pa tudi spoznat ga ni hotel. Casi je v trenutkih neosnovane obupanosti, ničevega strahu čul glas v sebi: „In jaz sem vender.“ V svoji ognjeni strasti je radi tega samo še bolj črtil postave, katere so oznanjevali v božjem imenu. Sedaj, ko se mu je božja postava nenadoma zopet prikazala v duhu, uvidi takoj, da ima ta posledice, ki ne izostanejo. Tega svojega nemira pa ni pokazal nikdar, temveč ga je skrbno skrival in zastiral z mamljivo in nerazložljivo podivjanostjo. Celo samemu sebi se skuša prikriti in udušiti svoj nemir. Zavidal je čase, katerih si ni mogel izbiti iz spomina, ko je brezvestno doprinal hudobije in le mislil na njih vspeh; skušal se je zopet v nje uglobiti, rad bi zopet imel in zadobil prejšnjo, ponosno, neklonljivo voljo, da bi se prepričal, da je res še isti človek.

Radi tega je tudi takoj zastavil svojo besedo donu Rodrigo, da bi se ne mogel premisliti. Toda jedva don Rodrigo odide, opazi, da mu gine odločnost, s katero je obljubil svojo pomoč, da ga motijo skušnjave, naj prelomi svojo besedo, četudi bi s tem prišel ob vglad v oči svojega prijatelja in zaveznika. Da bi pretrgal te mučne misli, pokliče hlapca Nibbio, ki je bil eden najbolj drznih in pogumnih slug in po katerem se je navadno dogovarjal z Egidiom. Odločno mu zapove, naj takoj zasede konja in jaše naravnost v Monzo, kjer naj izposluje, da

mu Egidio pomaga in svetuje v don Rodrigovi zadevi. (Dalje prih.)

Damast svileni roba gl. 9.—

in višje! — 12 metrov! — poštnine in carine prosto. Vzorci obratno; ravno tako črne, bele in barvene „Hennebergove svile“ od 45 kr. do gl. 14/65 meter.

G. Henneberg, tovarne za svilo

4 (c. in kr. dvorni zalagatelj) v Caribu. 14 8-5

Umrli so:

14. avgusta. Antonija Mirt, delavca hči, 2½ mesece. Jenkove ulice 9, črevesni katar.

15. avgusta. Valentina Frece, paznika hči, 1½ leta, Dunajska cesta 45, bronhitis.

16. avgusta. Josip Andlovce, pleskarja sin, 5 mesecev, Tržaška cesta 56, črevesni katar.

V hiralnici:

15. avgusta. Marija Uštar, delavca žena, 40 let, jetika.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 16. avgusta 1900.

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K	8 07	do	K	8 08
» » pomlad	»	8 50	»	»	8 51
Rž za jesen	»	7 54	»	»	7 55
» » pomlad	»	7 90	»	»	7 91
Turšica za avgust	»	6 53	»	»	6 54
» » sept.-okt	»	6 53	»	»	6 54
» » juni-juli '01	»	5 30	»	»	5 31
Oves za jesen	»	5 75	»	»	5 76

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306'2 m, srednji zračni tlak 736'0 mm.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
16. 9. zveč	736 0	17 2	sl. svzh.	dež	
17. 9. zjut.	736 4	16 8	brevz.	oblačno	4 0
2. popol.	735 0	24 4	sl. zah.	del. jasno	

Srednja večerajšnja temperatura 17 3 normale: 18 8°.

Zahvala.

728 1—1

Za mnoge dokaze sočutja že mej boleznijo in potem ob smrti naše iskreno ljubljene, nepozabne soproge, oziroma matere, sestre in svakinje, gospe

Jožefe Putrich poroj. Diewald

za mnogobrojno spremstvo drage pokojnice k njenemu zadnjemu počitku in za mnoge krasne darovane vence izrekamo tem potom svojo odkrito in priskrbo zahvalo. Posebno se še zahvaljujemo slavnemu društvu „Slavec“ za gniljivo nagrobnico.

V Ljubljani, dné 16. avgusta 1900.

Zalujoča rodbina Putrich.

Zahvala.

729 1—1

Blagorodni gospod **Gabrijel Piccoli**, dvorni založnik Nj. svetosti papeža Leona XIII., je ob priliki sedemdesetletnice Nj. Velikanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. podaril deški sirotišnici Marijanišću 100 K (sto kron), za kar mu izreka iskreno zahvalo

Marijanišče.

V Ljubljani, dné 17. avgusta 1900.

Največji izbor Najnižje cene

Preobleke Popravila

L. Mikusch
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

353 18

Dunajska borza.

Dné 17. avgusta.			Dné 16. avgusta.		
Skupni državni dolg v notah	97 75		20 mark	23 62	
Skupni državni dolg v srebru	97 25		20 frankov (napoleonov)	19 31	
Avstrijska zlata rent 4%	116 20		Italijanski bankovci	90 40	
Avstrijska krona rent 4% 200 kron	97 55		C. kr. cekini	11 41	
Ogerska zlata rent 4%	114 85		Dné 16. avgusta.		
Ogerska krona rent 4% 200	96 60		3 2% državne srečke l. 1854, 250 gl.	171 —	
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1711 —		5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	161 —	
Kreditne delnice, 160 gl.	662 50		Državne srečke l. 1864, 100 gl.	195 —	
London vista	342 40		4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94 30	
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118 27		Tisne srečke 4% 100 gl.	139 —	
			Dunavske vravnave srečke 5%	250 50	
			Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878		
			Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94 20	
			Priporitetne obveznice državne železnice	412 —	
			» » južne železnice 3%	320 50	
			» » južne železnice 5%	119 75	
			» » dolenskih železnic 4%	99 50	
			Kreditne srečke, 100 gl.	384 —	
			4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	340 —	
			Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gl.	42 50	
			Ogerskega » » » » » 5 »	20 70	
			Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	12 50	
			Rudolfove srečke, 10 gl.	63 —	
			Salmove srečke, 40 gl.	170 —	
			St. Genois srečke, 40 gl.	190 —	
			Waldsteinove srečke, 20 gl.	—	
			Ljubljanske srečke	46 70	
			Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	276 50	
			Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6120 —	
			Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	770 —	
			Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	108 50	
			Splošna avstrijska stavbiška družba	154 —	
			Montanska družba avstr. plan.	452 —	
			Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	439 —	
			Papirnih rubljev 100	255 25	

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zube pri třebljanjih, pri iztrebljanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako třebljanje. Kulaniina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“
l. Wallzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarah, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnih.